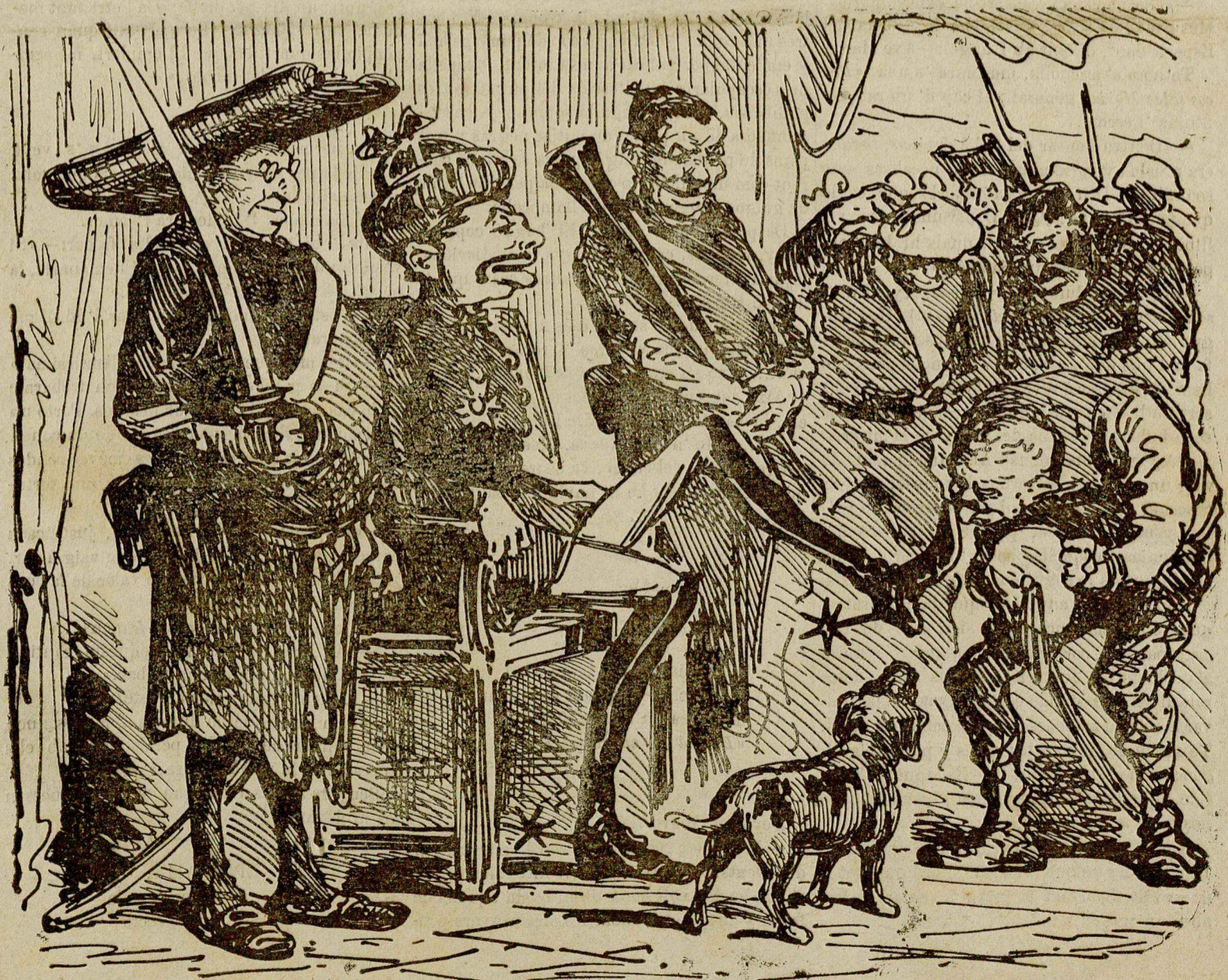

LA TOMASA

ACTUALITATS.

Besa manos de per riurer, que tingué lloch en lo poble de Veras.
(Tret d' un croquis comunicat per lo nostre corresponsal d' aquellas terras.)

LO ROSARI DE L' AURORA.

L' iglesia está plena de gent. Predica un capellà dels bons. Es d' aquells que acompanyan sos sermons ab cada cop de puny, que la barana de la trona arriba á grinyolarne.

Alt, gros y roig, es l' admiració de las donas, que sols á la Providencia saben atribuir l' estranyesa de que sense que l' govern l' hi pagui estiga tant rodaxó. Moltes son las beatas, que mig tísicas de tan fer penitencia, arriban á créure 's que l' aire del Ciel engreixa.

Mossen,.. (¿quin nom l' hi posaré? diguemli Saldoni) Mossen Saldoni, donchs, ha pujat á la trona, ha dit la llatinada, ha tossit, s' ha mocat y ha aixecat los brassos mitja cana mes enllá del cap. Tothom lo mira. A veure que dirá..

Comensa la prédica. Parla de l' infern, del Purgatori y dels impiós: d' aquests sobre tot. Ells son la serpent mateixa que en lo Paradís terrenal va fer rosegat la poma á Adam y Eva. Ells envenenan lo mon, sembrant á mans plenas la corrupció y al veure á un capellà en lloch d' anar á ferli la mistat l' hi cridan *bó-lit*. Ells tenen prés al Papa, y escarneixen al Vicari de Jesucrist, encarregat de la recaudació general de las limosnas, ab que 's pot arribar á ser accionista de la Gloria eterna. Ells son en fi 'ls revolucionaris, 'ls lliberals, 'ls que pendrán qualsevol nom, mentres ab ell pugan disfressar lo robo que cometen sobre 'l clero, prenentli 'ls béns, y sobre las familias prenentlasi la pau y la tranquilat de conciencia.

—«Germans meus, es precis exterminarlos. Mes avans de ferho, invoquem la gracia del Esperit Sant, dihent ab l' ángel:—Ave Maria.

Tothom s' agenolla, murmura 's una «*Deu vos salve Maria*» general y al cap d' un rato continua 'l sermó.

—«Déu va l lensar del Cel á Satanás, perquè era rebelde y corromput. Si á nosaltres que som fills de Déu, nos toca imitarlo ¿que es lo que tenim que fer? ¿Qué? Donar una cossa als lliberals, dintre del cos dels quals hi ha l' esperit de aquest mateix Satanás.»

«No, no pót durar mes lo seu reynat ni 'l seu desenfreno... (*Transició violenta*.) ¿Heu tingut may un floronco? ¿No heu observat que 'us fa mal fins que 's rebenta? ¿Y donchs per quan hem d' esperar á reventar lo floronco que ha sortit á l' Espanya y que guarda dintre de la seva infloer la postema del vici y de la miseria? ¿Ay germans meus! Afortunadament jo veig un camí per salvarnos d' aquesta gent de taberna. Jo veig un camí per posarlos un grillet y una mordassa, porque no surtin mes blasfemias de aquellas bocas de infern. Es un camí que tots lo seguiréu, si, germans meus.

«Un príncep angelical que ja es casat y que té familia, encare que siga pare de tots los espanyols, corra per las montanyas, reunint als soldats de Jesucrist. Ell los dona dotze rals diaris y hasta las espardeñas, tot per salvar la religió amenassada y la patria en perill. Té sanch de rey en las venas y porta bigoti. ¿Encare no 'l coneixéu? Si. Es aquell Carlos seté, aquella cara, que sembla l' estrella de la nostra esperansa....»

Aquí se sent un *pse* desdenyós. Segut en un banch hi ha un que té l' arma, que durant tot lo que vá de sermó no fá mes que recargolarse, ab los mirvis exitats.

Y diu Mossen Saldoni:—Algú ha tocat l' ase. Si hi há algú que 'l sermó no l' hi agradi, que toqui 'l dos que fará millor en anarse'n.

—«Donchs si, germans, continua. Es precis que si voléu guanyar lo Cel, fumiguéu la terra dels aires que corrompeixen las ánimas justas. Los qui poguéu, agaféu un fusell y al crit de *Déu, patria y rey*, tiréuse á la montanya. ¿Teniu por de las incomoditats? Mes vá sufrir Jesucrist per nosaltres! ¿Os espanta la mort? Ah! no 'us espanti, germans meus: qui combat per Déu no pot morir. La séva santíssima mare ha alcansat d' ell una merce, fent arribar al mon uns escapularis, ab la séva encantadora imatge, y qui 'ls dú penjats al coll ja pot riure 's de las balas. No tinguéu por que á Navarra haja mort cap carlí, porque tots los portan. ¿Y porque n' ha mort algun aquí á Catalunya? Porque no 'n duya. D' are en avant no 'n morirá cap mes, porque Déu que tot ho pot, ha fet aquest miracle. Tots ne durán, vosaltres ne duréu, jo mateix ne duré, sense por als perills que pogan venir...»

Aquí aquell que té l' arma no pot ja aguantarse, s' aixeca, y esclama ab véu de tró:—«Donchs si vol fer la proba, aquí mateix la farém. Pénjisels y esperi, que vaig á buscar lo fusell.»

Lo capellà roig se torna groch, no sé si de por ó d' ira, mentres una beata s' aixeca mes estarrufada que un gall, esclamant:—indecent, poca pena, poca vergonya.—Algunas altres cridan també. Lo predicador gesticula. Varios homes semblan posarse al costat del que vol fer la proba, altres en contra, al ressó dels crits tantollan las parets. No hi ha ploma que pugadescriure un espectacle com aquell. Per últim se sent una munió de véus que cridan á coro:—«Fugi Mossen Saldoni! Fugi que venen. Volan tirar-lo á daltabaix de la trona.»—Y mentres una colla s' obra pas á cop de puny pelat á y empentas per realisar aquest intent, lo capellà dels escapularis salta l' escala del púlpit ab tres gambades, s' arremanga la sotana, y ensenyant cosa de un pamet de mitjas negras y tres pams de pantalons, fuig cap á la sagristia corrent com una llebra perseguida per una cáfila de galgos lleugers com los llampechs.

Després d' aixó encare hi hagué cops de puny, renechs, crits, desmayos, malediccions, injurias, termes grollers y altres cosas que 's deixan suposar.

Pot dirse que vá ser un dels únichs dias que en aquella iglesia va dirse 'l rosari ab devoció.... aixó sí, era 'l rosari de l' aurora.

Aixó succehí en un poblet de nostre provincia, bisbat de Vich, no gaire lluny de Moyá.

Ah!... Me 'n descuidava. Mossen Saldoni, per retornarse del susto, vá béure 's tot lo vi de las canadellas que hi havia á la sagristia.

CAMPANADAS.

EPIGRAMA.

Un dia á n' un tarambana
l' hi dich:—«D' hont vens Joanet?»
Y 'm respon tot satisfet:
«De locá una americana.»

Deya un progressista:

—Ja tots los republicans son lo mateix..... disolvents..... soliviantats..... incendiariis. Miri, ho sé de molt bona tinta: hasta aquells de frach y de guant blanch, los mes senyors pen-

san en calar foch al mon, lo mateix que 'ls rojos mes desgrenyats y barbuts. Pero aixó sí; ab una cosa difereixen, y no sé pas si arribarán á un acort, ja que aquestos últims volan fer servir lo *petróleo* com á materia inflamable, y 'ls letxuguinos están.... per l' *aggua de colonia*.

EPIGRAMA.

Un pobre treballadó
deya á un banquer dels mes bons;
—«Jo soch un home d' acció»—
—«Y jo un home d' accions.»—

Napoleon ha publicat un manifest dirigit als generals que 's trobaren á *Sedan*.

En ell diu que no responderá de la capitulació vergonyosa que va firmar, sino devant del pais, quant aquest estiga ligitimament constituit, ó siga baix la forma imperialista.

Per lo demés acaba afirmant que té la *conciencia ben tranquila* per lo que féu...

Sols l' home que va cometre aquella baixesa, pot are cometre aquest acte de cinisme. Sols l' home que ha mutilat á la Fransa pot tenir lo desenfado d' escupirla.

Per fervos veure la droperia de certs homes fins ahont arriba bastarán dos cassos:

—Un corista tenint mandra de cantar, feya totas las contraccions y moviments ab cara y brassos perdent ab aixó lo mateix temps que cantant hauria perdut.

Y un escriptor que jo conech, á qui haventli preguntat un dia porque feya la lletra tant menuda, 'm respongué:—«Perqué aixis quan contemplo las quartillas que hi omplert, me sembla que hi treballat menos.»—

Una hermosa senyoreta alsaciana 's veyá assediada per un jove oficial prussiá que volia casarse ab ella.

Un dia aquest l' hi declaró l' amor.

Ella l' hi contestá ab molta fredor:—«Si vosté 'm dongués lo que jo l' hi demanaria, la méva má seria séva desde luego.»

—«Vosté dirá lo que ambiciona» l' hi digué l' enamorat.

—«Res mes que una posició brillantíssima?»

—«Si no es mes que aixó, crech trobar-me en lo cas de satisfacer los séus desitjos. Porto un nom ilustre; soch marqués; goso de la consideració de tot mon pais; y las mévas readas son inagotables porque posseheixo una fortuna ilmensa.»

—«Dispensi la méva franquesa, justificada empero per lo decissiu del pas que vaig á dar. ¿Pot saberse á quan puja lo valor de la séva fortuna?»

—«A cinquanta milions de franchs....»

—«Ay, no es sisquiera aquesta cantitat sombra de lo que pretench trobar.»

—«Llavors ¿que voldria vosté?»

—«Un home que 'm dugués al menos cinch cents milions de franchs, per comprar ab ells lo rescate de la meva Fransa.»

Senyors ¿no es vritat que si 'ls tinguessen los hi davan?

EPIGRAMA.

Una majordona vella
á qui ha fugit lo rectó

per engrossar la facció,
maleheix la séva estrella,
dihent entre plors y planys:
—«Ha comés tal imprudencia
perque no tinch la eloqüencia
que tenia á n' als vint anys.»

S. A.

Un célebre novelista que s' entreté en l' estudi de las donas, dona la següent rahó per justificar que no tingan pèl á la cara:

—Las donas may están quietas: com que no poden estarho un sol instant, aixó porta que ningú fora capás d' afeitarlas, sense perill de omplirs' hi de talls la cara.

Los carlins, del séu negoci 'n diuhen la «santa causa.»

A nostre entendre es una *santa* aquesta que aviat se 'n pujará al Cel, empunyant la palma del martiri, y entre núvols de pólvora, resplandor de canonadas, y música de xiulets.

REAL DECRET.

Jo D. Carlos VII, rey de l' *Esperansa*:

Atenent á que una de las forsas que mes mal fan á nostres exércits, per la rahó de que no hi ha pitjor cunya que la de la mateixa fusta, son los paisans, que portan lo nom de *miquellets*;

Considerant que es precis contrarestarlos, costi lo que costi;

Y tenint en compte que té de ser molt poch difícil, ostentant per nom un miserable *diminutiu*,

Decreto:

Que desde avuy los nous partidaris de la santa causa que s' allistin á las filas de mos eéxrcits, formin cossos especials, y prenguin lo nom de *Miquels*.

A veure qui guanyará. Ells á copia de *Miquellets* y nosaltres á copia de... *Miquels*!...

Expedít sota del llit del rector del poble allá ahont m' amago, lo dia 28 del mes de las margaridas de l' any de la era de la llana 1872.

Firmat.

CARLOS VII.

Lo secretari general

LO DUCH DEL SALPASSER.

Diu un periódich carlí que lo de Navarra martxa molt bé y que encare que en dita provincia solzament hi haja 5,000 homes, son tots gent *decidida y de ferro*.

¿No es veritat que no 's comprén com sent de ferro, fujin de las balas de plom?

Avís als sabis.—Si 'ls carlins de Navarra son de ferro, y van sempre en direcció de la frontera ¿no podia haverse donat lo cas de que 'ls Pirinéus per aquella part fossen imantats, ja que de tal modo 'ls atreuhuen?

Un jove aficionat al cant que sobre Jesafinar molt, se trobava enrogullat y tenia una tós de mil diables, estava un dia empenyat en ferse sentir de uns quans companys.

—Noy, l' hi digué un, aixó no 's pot sentir.

—Y donchs, l' hi respongué, mal que 't pesi está magníficament cantat, y no ho dich per alabarne, sino perque sápigas que es de una ópera nova que encare tú no l' has sentida may.

—¿Com se titula?

—¿Que no 'u coneixes ab l' enrugall y ab la tós? Se titula «*I constipati*.»

No ha deixat de cridarnos l' atenció un sueto de un periódich madrilenyo, en lo qual se deya que l' Associació d' Escriptors y Artistes está preparant una corrida de toros, á benefici d' ella mateixa.

Que hi haja toros, no 's veu sino aquí á Espanya. Pero d' haverhi escriptors y artistas, sacerdots de la ilustració, en lo cor de la Cafre-ria, es discutible saber si s' atrevirian á imitar als de Madrit.

Un rector predicava devant de un auditori numerós y atent.

De cop parlant mal dels liberals, y volguent conmore ab fets á sos oyents, donant al mateix temps probas de sas bonas relacions ab lo Cél, exclamá ab veu de tró:

—¿Que caiga foch del Cél per cremarlos á tots!

Y ¡Zas! comensan á caure glops de foch desde cert punt del sostre de l' Iglesia.

L' auditori está fascinat. En mig de la consternació sols se sent una veu: tothom murmurava.—«Aquest home diu la veritat, es un sant, es l' escullit de Déu.»—

Y l' rector cada vegada mes engrescat ab l' efecte del miracle. Dona 'l crit dugas, tres, quatre vegadas, y altres tantas lo sostre vomita flamas y brasas.

Per últim fá ja mig quart que dura la funció y encare crida:—«Que caiga, que caiga, foch del Cél!... quan de cop se sent desde dalt del sostre la veu del enterra-morts qu' esclama:

—Mossen Isidro... No 's cansi mes que l' esca ja se 'ns ha acabat!

—Digui: en Carassa ¿es també un *cabecilla*?

—Si senyor.

—Donchs per mes que barrini hi ha una cosa que no la puch entendre.

—¿Y que es aquesta cosa?

—Com dimoni pot cabre una *carassa* en un cap tant petit. Desenganyis: una de dos: ó bé no es tal *carassa* ó bé lo de *cabecilla* es una broma.

Diu l' *Imparcial* que l' altre dia en Elorrio va celebrarse un banquet en solemnitat de la terminació del conveni tant cacarejat.

¿Qui hi assistí, segons dit periódich? Nada menos que un general situacioner y la Junta de guerra carlista.

Lo general no 'ns estranya. Al cap de vall d' algol' hi té de servir lo tracte continuat que ha tingut ab los homes de Setembre.

¡Pero la Junta de guerra carlista!... ¿Que per ventura s' han tornat progressistas los senyors que la componen, que vajin á dinars aixis?

¡Ja 'u veuhuen; en los nostres temps tot está corromput, tot!

Los carlins han estat en lo poble de «Pipa-quilota.»

Se n' han endut trenta mil *naps* de un camp d' allá á la vora.

Ademés se n' han emportat dos *caballs* de un pobre fuster.

Y á última hora s' ha sapigut que giravan una visita á totas las casas per apoderarse dels *burros* d' escalfar lo lit.

EPÍGRAMA.

Deya Donya Trinitat:

—«ma filla fá tant de bé,
que dona tot lo que té....»—

Y deya la veritat.

J. G. G.

—¿Quina llástima que 'l xicot *terso*, en lloch de Carlos VII, no 's diga Carlos X!

—Ay, ay ¿perque?

—Perque la X en matemáticas representa sempre la *incógnita*, y are que ningú sab ahont es, lo séu nom l' hi estaria més bé que á un capellá la sotana arremengada.

Per tot arréu hi ha alsaments.

—¿Que no 'u sab? A Valencia, home fins á Valencia....

—¿Vol dir?

—Si senyor, s' ha alsat Mr. Berignet.... ¿no ho havia sentit á dir?

—No; ¿y qui es aquet? Será un general francés, al servey dels carlins eh?..

—Cá es un d' alló que 'n diuhen *areonauta*: té un globo y s' alsa cada diumenje, montat en un burro.

En un número de primers d' aquesta semana publicaba la *Reconquista* una correspondencia de Barcelona.

Deya en ella que la tunyina de Piera havia sigut una victoria pels carlins: que vá ser desarmada casi tota la columna del coronel Araoz; que 'l govern no ha dit encare res d' aquesta acció: que un esquadró de caballeria de Bailen y algunas compayias del regiment de Burgos s' han empassat ab la facció de 'n Matias Vall á qui perseguian: y que l' altra nit van entrar aquí á Barcelona uns dos cents individuos del exércit completament desarmats....

Jo francament, si arribes á ser redactor de la *Reconquista*, periódich católich, fora tant lo que tremolaria de por de anar al Purgatori, que estich segur que ni menos podria escriure una ratlla.

Vejin sino á rahó de set per cada guatlla, quans anys los hi corresponen per l' anterior noticia.

CANT DE GUERRA CARLISTA.

Lo corn la senyal dona!

Al cap viugan las teulas

y lo trabuch que penja

escalfi nostras mans.

Al cós bén enrotlladas

se vejan las sotanas,

que son pèl que ha de corre

la mare del embrás.

Deixém estar los temples
deserts de *gori-goris*,
ja que deserts los quartos
los han deixat temps há.
Si allá 'l treball no 'ns pagan
aném á la montanya...
Aqui al menos se 'ns donan
tres pelas de jornal.

Deixém las majordonas
que campin allá ahont pujan:
marits tontos si 'n volan
bé prou que 'n trobaran,
Las caixas de las ánimas
no las deixém pas plenas,
que si 'l que 's queda, 's queda,
lo que se 'n vá, se 'n vá.

Omplimnos los motxillas
de sants y de medallas:
y 'l cel, als qui 'ns segeixen
no 'ls hi neguém jamay.
Si 'ls fan figa las camas
coratje fabriquémos:
—«Qui porti una medalla
del foch se escaparà.»

Per mes que Déu perdoni,
segons la Biblia ensenya,
á aquells que mes l' ofenen,
als qui la mort l' hi han dat,
espavilém nosaltres
als qui l' arrós se 'ns menjan:
á falta d' altre cosa
deixém l' arrós salvat.

Avant la carlinalla,
carlins avant y fora...
de morts los trabuchs sembrin
de l' enemich lo camp...
Las tripas dels contraris
serveixin per las bridas
que en lo combat aturin
lo forsa dels cavalls.

¿Sentiu lo corn? Ja es hora!
Al cap vingan las teulas,
y lo trabuch que penja
escalfi nostras mans
y al crit de *orate fratres*
y *dominus vobiscum*,
que caygan fets á micas
que caygan liberals!

CAMPANADAS.

—¿Y bé es mort ó no es mort D. Carlos?
—Home no 'u sé. Jo crech que es viu.
—Y no obstant, miri que hi ha personas
que están en posició de poder saberho, que 's
jugan un ull de la cara en que es mort.
—Fassi 'l favor de pararse en una cosa molt
senzilla. Si fos mort, los partidaris no posarian
tant empenyo en ocultar lo cementiri en que
está enterrat, ja que si amagan tant lo siti en
que 's troba, es precisament per evitar que 'l
matin.

Un dels dos progressistas nomenats última-
ment ministres, sortia de un café y duya al
darrera una récua de diputats.

Dos republicans contemplavan aquesta es-
cena y un d' ells digué:

—Vet' aquí un astre progressista.

—Un astre dius? respongué l'altre. No noy,
que es un cometa. En primer lloch calcula lo
temps que pot durar, y segonament mira 't
bé la qua que tragina.

Lo emperader Guillém de Prussia está su-
frint una parálissis.

Apa! Que 'n donga gracias á Déu, tal com
ne donava un any endarrera de las victorias
que obtenia sobre 'ls francesos!

La *Gaceta* al donar compte dels fets de Sitjes
deya:—Los latro-facciosos demanaren cin-
quanta mil duros als majors contribuyents
dels quals se n' emportaren 1,500.

Mil cinchcents qué? ¿Majors contribuyents
ó duros?

Llegim en un periódich:

«Un suscriptor del *Correo milita*» tingué la
ocurrencia de dirigir una carta á la redacció,
en lo sobre de la qual hi escrigué: «No hi van
pas sellos.»

Y anyadeix:—«La carta referida arribá al
séu destíne ab tota puntualitat.»

Quan lo Terso, al arribar aquí á Espanya s'
uní ab los séus, aquests feya un dia que no
havian menjat, y al donar los gefes de las
partidas lo crit de «Viva Carlos VII», molts
foren los que responguéren.—«¡Viva 'l pá,
que es lo que 'ns fa mes falta!»

¡Oh reys de dret diví, que no teniu lo
manná!

La *Esperansa* dona la noticia de que en la
acció de Oroquieta un mestre d' estudi no fe-
ya mes que descarregar las carrabinas que
sos companys l' hi carregavan, havent cau-
sat vint y dos baixas á la tropa.

En aixó 's descubreix lo perillós que es no
pagar als mestres correntment. D' aquesta
manera quedan ab una gana que 'ls alsa, y
la satisfán com poden.

Diu la correspondencia de Madrit de la *Im-
prenta* que la sublevació carlista acabarà aviat
per lo desprestigi de Carlos VII. Contat per
testimonis oculars de carlistas curats ja de la
séva carlomania, se sab que lo jove príncep
no ha nascut pas pels combats. La séva des-
compostura, la séva turbació y atolondrament,
las sevas exclamacions de por en lo moment de
la acció de Oroquieta lo varen posar tant en
ridícul als ulls de sos soldats, que ha quedat
impossibilitat moralment de presentarse nova-
ment davant d' ells, fent aixins perdre lo seu
prestigi y respecte, matant l' entusiasme.
Sols lo prestigi la autoritat y la por que se té
á alguns cabecillas ha fet conservar en las
partidas alguns centenars de navarros.

Los Borbons de França d' Italia y de Es-
panya estan de pega de lo qual nos alegrém y
esperém que passi igual també al pretendent
á la corona d' Espanya D. Alfonso VII que
es de la mateixa fusta.

Lo promotor-fiscal de un jusgat de Madrit *de-
mana* nou anys de presidi en contra del redac-
tor del *Combat* D. Eduardo Dominguez, per
una causa de imprenta.

Y 'l poble espanyol y fins la ley já fá quatre
anys que demanan l' establiment del Jurat.

En lo nou ministeri hi ha sis unionistas y
sols dos calamarsos.

Poch á poch se vá lluny.

S' ha aixecat una partida en *Zalamea*.

No diu lo parte si va ó deixa de anar capite-
nejada per l' alcalde de dit poble.

En cas que ho fós podria ferse la segona
part del «*Alcalde de Zalamea*» de Calderon de la
Barca.

Los agents de policia de Davenport han de-
manat augment de sou, y veient que no se 'ls
atenia, s' han declarat en huelga.

Veus' aquí una classe que no sabém si está
afiliada á la *Internacional*; pero que no deixa-
ria de convenils' hi als internacionalistas.

Solució á la xarada del numero an- terior

Sent mes poruchs que unas ratas,
á la montanya se 'n ván
rectors y teulas en gran
al frente dels PA-PA-NA-TAS.

XARADA.

Primera es un adjetiu
que avuy s' aplica molt poch;
prima y *dos* es una cosa
que fa anar á qui no pot:
Dos y *tres* en castellá
sol serne enemich del gos;
y *dos* y *quatre* va serne
lo nom d' hermitá famós
que á Montserrat ne vivia
en los temps de la picó.
Lo méu *tot* es una cosa
que se 'n parla molt y molt,
sens que ningú l' haja vista
ni puga darne rahó.
Tant sols los homes d' estola
la predicán per lo mon,
per quan se 'ls cou lo que menjan
en las brasas de son foch

(La solució en lo próxim vinent número.)

I. Lopez editor.

Imp. de la V. é H. de Gaspar. 1872.